

Да живее бащата!

Това е един от най-старите ловни патрони калибър 6,5 мм, при чието „раждане“ намеренията са били да бъде боен. Разпространен е преди всичко в Европа. Фабричният вариант върши добра работа, но при ръчното снарядяване изтъква, не прекалено, неговото равновесие и мощ.

■ © Edisport Editoriale
текст – Андреа Бондзани

Патронът калибър 6,5x57 мм в повечето нарѳчници се отбелязва като 6,5x57 мм Mauser и това е точно така, имайки предвид, че е бил разработен именно от Peter Paul Mauser чрез леко стеснение на отвора на гилзата калибър 7x57, която пак той е проектирал чрез незначителни промени на гилзата за 8x57.

Намерението му било да предложи тези два патрона като бойна алтернатива на техния „основоположник“, но това се приело само за патрона от 7 мм, който бил взет на въоръжение в Испания и редица страни от Латинска Америка, сред които Мексико и Бразилия. Патронът 6,5x57 мм не бил взет предвид като възможност за боен патрон, тъй като през 1892–1893 г., когато бил проектиран от

Ръчно снаряжените мунџии, които изпробвахме със съответните куршуми. Отляво: 100 грейна Hornady JSP, 120 грейна Sierra JSPbt, 130 грейна Norma JHPBT, 140 грейна Sierra JSPBT, 160 грейна Sierra JSP semi-pointed.

Mauser, изпреварвал прекалено много времето и нито една голяма европейска или друга сила не била склонна да използва толкова малък калибър.

Независимо от това 6,5x57, който останал и продължава да е и до днес цивилен патрон, оказал влияние на разработването на някои от известните военни патрони от този калибър като 6,5x55, 6,5x54 Mannlicher-Schoenauer и по-малко известния и разпространен 6,5x53R Mannlicher. В тази връзка е интересно да се отбележи, че ние, италианците, сме били новатори и сме изпреварили другите европейски страни, след като още през 1891 г. сме взели на въоръжение патрон от 6,5 мм – патрона 6,5x52.

Но да се върнем към патрона 6,5x57. Той е пряк роднина на 8x57 но, обратно на това, което твърдят редица автори, той не

Фабричните патрони RWS, които изпробвахме. Отляво: с куршум VM и TM 93 грейна, с куршум KS 108 и 127 грейна и с куршум DK 140 грейна. Последният, който е необичайно дълъг (цели 75 мм), създаде сериозни проблеми със зареждането.

Карабина Sabatti Rover 870
като тази, с която
извършихме тестове.

произлиза от 8x57 JS, въведен едва през 1905 г., а от неговия „прародител“ 8x57 J от 1888 г., който бил проектиран и разработен не от Mauser, а от комисия от немски военни експерти. През 1888 г. те проектирали първата немска армейска пушка с малък калибър – Kommission Gewehr.

Въпросният патрон 6,5x57 е „жив“ вече цели 104 години и все още е един от най-добрите ловни патрони от този калибър на пазара, въпреки че е разпространен преди всичко само в Европа, и по-точно в Австрия, Германия и северноевропейските страни. В последните споменати страни споделя равностойно пазара с патрона 6,5x55 – на практика има същите параметри, но ако трябва да сме по-точни, параметрите са малко по-ниски предвид по-малкия обем на гилзата. Днес е разпространен в две версии: тип rim-less за карабини с въртящоплъзгащ се затвор и тип rimmed, или „R“, за комбинирани и чупещи се карабини. Тази мунициция се произвежда предимно от европейски фирми, сред които основната е RWS, но също и от Norma и Hirtenberger. И при двете версии се предлага голямо разнообразие от куршуми, от 93 до 157 грейна, включително и странните 93, 123 и 154 грейна, на които съответстват обаче по-разбираеми и рационални стойности в грамове (съответно 6, 8 и 10 грама), както и други, които си остават при всички случаи малко разбираеми и полезни, например 96, 119, 127 и 157 грейна (съответно 6,2, 7,7, 8,2 и 10,2 грама).

Проучих възможностите на този ветеран сред патроните от 6,5 мм с карабина Sabatti Rover 870 Custom, с цев дълга 660 мм, равна на 26 инча. Карабините bolt-action на Sabatti нямат такива с патронник – „R“, докато при всичките комбинирани и kirplauf предлага версия „R“, чиито характеристики не се отличават съществено от тези на патроните rimless. Все пак, въпреки че на теория е възможно да се използват комбинациите, които са предмет на настоящото изследване, за комбинирани и чупещи се карабини, поради съображения за сигурност, препоръчвам да се започва с дози барут, намалени с 10% спрямо посочените от мен в таблицата.

ИЗСЛЕДВАНЕТО ЗАПОЧВА

При всички ръчноснарядени муниции бяха използвани гилзи RWS от вече ползвани

патрони, както и капсули CCI Large Rifle. Поради своя относително малък капацитет, плюс прилаганите тежки куршуми, патронът 6,5x57 изисква барути със средна и висока прогресивност. Изследвах общо 7: средните барути Vectan Tu 4000, Tu 5000, SP 11 и Vihtavuori N140, както и прогресивните Vihtavuori N140, N160, Norma 203 и Winchester 760. Използвах четири куршума: единият не е много полезен освен за дребен дивеч – 100 грейна Hornady JSP; един от 120 грейна Sierra JHPBT, който се счита за неподходящ за ловни цели поради структурата си (на

негово място обаче може да се използват други куршуми със същото тегло от типа JSP); един от 140 грейна Sierra JSPBT и един тежък от 160 грейна Sierra тип JSMP (semi-pointed), вместо него може да се използват куршуми с подобно тегло, както и всички куршуми от 154-157 грейна, които се продават в търговската мрежа. Специалната форма на върха на куршума от 160 грейна е разработена с цел да се намали неговата дължина (и следователно общата дължина на патроните), която би се оказала прекалена, ако беше приложена класическата схема JSPBT. При тази схема

Като всички европейски патрони, нашият от 6,5 мм, както и неговите предшественици с по-голям калибър (7x57, в средата, и 8x57, вляво), се изработват в съответните версии rimmed за щуцери или комбинирани карабини.

Патронът 7x57 (вляво) и 6,5x57 (в средата) имат директен „роднина“ също и в САЩ, появил се там в средата на тридесетте години; патронът .257 Roberts (вдясно) постигна голям успех и до днес е доста разпространен за лов на елени. Става въпрос за патрон 6,5x57 с леко стеснен отвор на гилзата за куршуми .257 вместо .264.

можеше да възникнат проблеми при стабилизацията, въпреки че необичайно късата нарезна стъпка – един оборот на 8 инча равно на 203 мм, при карабините от този калибър почти сигурно може да успее да стабилизира дори и по-дълги куршуми. Подобни ситуации изискват да се внимава единствено в следното: да се спазва стойността на free boring, използван в настоящото изследване, която за всички куршуми бе 4,5 мм. Това би трябвало да предпази снарядяващия от изненади, ако използва различни куршуми. Но и това не може да бъде сто процента сигурно предвид многобройните променливи величини, с които си имаме работа, сред които – по отношение на куршума – са изключително важни неговият диаметър и структура. Въз основа на данните, предоставени от производителите, фабричната версия на 6,5x57 успява да освободи енергия между 290 и 330 kgm, средно 305–310, независимо от теглото на куршума. Единствените фабрични патрони, които успях да намеря, бяха на RWS, с класическите куршуми Vollmantel (или FMJ) и Teilmantel (или JSP) от 93 грейна, Kegelspitze (с коничен връх или JHP) от 108–127 грейна, Doppelkern (с двойно ядро) от 140 грейна, който може да считаме за куршум с контролирана експанзия тип Partition. Както може да се види от данните в таблицата, тези патрони постигнаха скорост много близка до посочената от съответния производител, дори и по-добра, както в

релкерна (с двойно ядро) от 140 грейна, който може да считаме за куршум с контролирана експанзия тип Partition. Както може да се види от данните в таблицата, тези патрони постигнаха скорост много близка до посочената от съответния производител, дори и по-добра, както в

Отляво: 8x57 JS, 7x57 и 6,5x57. И при трите куршума дължината на гилзата е еднаква, отличават се единствено по диаметъра на отвора и на рамото, които стават все по-големи с намаляването на калибъра.

случая с 93 грейна Vollmantel, при който засякох скорост 1.025 м/сек при фабрично посочената 1.010. Също и патроните от 140 грейна Doppelkern надхвърлиха очакванията, като постигнаха 824 м/сек вместо 775 м/сек, както отбелязва производителят.

Средната кинетична енергия, развита от патроните RWS, бе 314 kgm, напълно достатъчна стойност за европейския дивеч като цяло, въпреки че използването на патрони от този калибър и от този енергиен клас е предназначено за не особено големи чифтокопитни в планински зони. С повечето от използваните видове барут ми бе възможно да се доближа, или да повторя стойностите на фабричните патрони, като с някои от тях, по-прогресивните, дори ги прехвърлих значително, достигайки до енергии от порядъка на 335–345 kgm, независимо от теглото на изпол-

Фабрични муниции

Марка	Тип куршум	Тегло на куршума (grs)	V ₀ (ft/sec)	V ₀ (m/sec)	Sd	E ₀ (kgm)	Забележка
RWS	Vollmantel	93	3.365	1.025,6	4,5	323,3	RWS 3.313-1.010
RWS	Teilmantel	93	3.306	1.007,6	14,3	312,0	RWS 3.313-1.010
RWS	Kegelspitze	108	3.109	947,6	4,3	320,5	RWS 3.100-945
RWS	Kegelspitze	127	2.770	844,3	7,1	299,2	RWS 2.855-870
RWS	Doppelkern	140	2.704	824,1	0,8	314,2	RWS 2.543-775

Ръчно снаряжени муниции

Зареждане	Барут	Доза (grs)	Тип куршум	Тегло на куршума (grs)	V ₀ (ft/sec)	V ₀ (m/sec)	Sd	E ₀ (kgm)	Забележка
1.	Vectan Tu 4000	43,0	Hornady JSP	100	3.159	962,8	7,2	306,4	Vectan 3.051/930
2.	Vectan Tu 4000	41,5	Sierra JHPBT	120	2.915	888,5	3,7	313,2	-
3.	Vectan Tu 4000	40,0	Sierra JSPBT	140	2.708	825,5	3,2	315,4	-
4.	Vectan Tu 4000	38,0	Sierra JSMP	160	2.502	762,6	9,2	307,6	-
5.	Vihtavuori N140	45,0	Hornady JSP	100	3.136	956,0	3,7	302,1	-
6.	Vihtavuori N140	42,0	Sierra JHPBT	120	2.798	852,8	4,7	288,6	Viht. 2.760/840
7.	Vihtavuori N140	43,0	Sierra JHPBT	120	2.899	883,7	2,3	309,8	-
8.	Vihtavuori N140	40,7	Sierra JSPBT	140	2.597	791,7	2,8	290,1	Viht. 2.690/820
9.	Vihtavuori N140	42,5	Sierra JSPBT	140	2.737	834,2	2,9	322,1	-
10.	Vihtavuori N140	39,0	Sierra JSMP	160	2.487	757,9	2,4	303,9	-
11.	Vectan Tu 5000	45,0	Hornady JSP	100	3.195	973,7	2,5	313,5	-
12.	Vectan Tu 5000	42,0	Sierra JHPBT	120	2.840	865,6	5,5	313,5	Vectan 2.821/860
13.	Vectan Tu 5000	43,5	Sierra JHPBT	120	2.955	900,7	9,3	321,8	-
14.	Vectan Tu 5000	40,0	Sierra JSPBT	140	2.599	792,1	1,4	290,4	Vectan 2.591/790
15.	Vectan Tu 5000	41,5	Sierra JSPBT	140	2.730	832,1	10,3	320,5	-
16.	Vectan Tu 5000	38,0	Sierra JSMP	160	2.314	705,4	6,5	263,2	-
17.	Vectan Tu 5000	40,0	Sierra JSMP	160	2.452	774,7	7,1	317,5	-
18.	Vectan Sp 11	44,0	Hornady JSP	100	3.006	916,3	2,8	277,6	-
19.	Vectan Sp 11	46,0	Hornady JSP	100	3.150	960,0	4,7	304,7	-
20.	Vectan Sp 11	42,0	Sierra JHPBT	120	2.799	853,2	5,7	288,8	-
21.	Vectan Sp 11	44,0	Sierra JHPBT	120	2.915	888,5	7,3	313,2	-
22.	Vectan Sp 11	40,0	Sierra JHPBT	140	2.580	786,3	8,0	286,2	-
23.	Vectan Sp 11	42,0	Sierra JHPBT	140	2.673	814,7	2,0	296,9	-
24.	Vectan Sp 11	38,0	Sierra JSMP	160	2.388	727,8	2,6	280,2	-
25.	Vectan Sp 11	40,0	Sierra JSMP	160	2.458	749,2	9,0	296,9	-
26.	Norma 203	43,5	Hornady JSP	100	2.963	903,1	9,9	269,7	-
27.	Norma 203	46,0	Hornady JSP	100	3.137	956,3	11,8	302,3	-
28.	Norma 203	42,0	Sierra JHPBT	120	2.765	842,8	2,6	281,8	-
29.	Norma 203	44,0	Sierra JHPBT	120	2.949	899,0	7,6	320,6	-

Патрон 6,5x57 заедно с някои бойни 6,5 мм от същия период. Отляво: 6,5x57, шведски 6,5x55, гръцки 6,5x54, 6,5x52 Carcano.

звания куршум. С две от комбинациите се доближих до ниво 360.

Въпреки че са възможни, тези кинетични енергии не се съвместяват с патрон 6,5x57, за който се счита, че най-добре изяснява своите възможности при нива 320–335 kgm.

Най-големите кинетични енергии по време

на цялото изследване бяха постигнати с барута Vihtavuori N540, който благодарение на своята висока гъстота, съчетана с прогресивността, следва да се счита за най-добър избор за снаряжаване на този патрон.

С още по-прогресивните барути от рода на

Vihtavuori N160 и Winchester 760 не могат да се заредят дози, които да са достатъчни за постигане на енергиите, регистрирани с N540, докато с по-малко прогресивните не е възможно да се надхвърлят 310–320 kgm, без да се избегнат опасни налягания.

Все пак с барути с по-малка прогресивност, като например Vectan Tu 4000 и 5000, SP 11 и Vihtavuori N140 – въпреки че не е възможно да се постигнат високи стойности на кинетичната енергия – могат да се снаряжават отлични патрони с ниска стойност на стандартно отклонение при постигнатите скорости.

Следователно тези патрони от 6,5 мм притежават потенциално отлична точност за лов. Това се дължи на високата плътност на куршумите, което води до висока способност за проникване.

Ветеран сред всички останали от този калибър и „прародител“ на повечето от тях, патронът 6,5x57, се счита от италианците и от европейците – като цяло – сред най-добрите ловни патрони: добре балансиран и относително икономичен – при фабричния вариант, а още по-икономичен при ръчно снаряжаване.

Зареждане	Барут	Доза (grs)	Туп куршум	Тегло на куршума (grs)	V ₀ (ft/sec)	V ₀ (m/sec)	Sd	E ₀ (kgm)	Забележка
30.	Norma 203	40,0	Sierra JSPBT	140	2.582	787,0	9,2	286,7	-
31.	Norma 203	42,0	Sierra JSPBT	140	2.700	822,9	6,3	313,4	-
32.	Norma 203	38,0	Sierra JSMP	160	2.364	720,4	11,7	274,6	-
33.	Norma 203	40,0	Sierra JSMP	160	2.481	756,2	4,5	302,5	-
34.	Vihtavuori N540	48,0	Hornady JSP	100	3.304	1.007,0	1,9	335,2	-
35.	Vihtavuori N540	45,0	Sierra JHPBT	120	2.989	911,0	2,9	329,1	-
36.	Vihtavuori N540	46,5	Sierra JHPBT	120	3.119	950,6	7,2	358,5	Dose max
37.	Vihtavuori N540	43,0	Sierra JSPBT	140	2.759	840,9	3,7	327,2	-
38.	Vihtavuori N540	44,5	Sierra JSPBT	140	2.889	880,7	7,9	359,0	Dose max
39.	Vihtavuori N540	42,0	Sierra JSMP	160	2.571	783,6	2,6	324,8	-
40.	Vihtavuori N540	43,5	Sierra JSMP	160	2.707	825,1	4,0	360,1	Dose max
41.	Winchester 760	46,0	Hornady JSP	100	2.804	854,6	2,7	241,4	-
42.	Winchester 760	48,0	Hornady JSP	100	2.964	903,4	3,5	269,7	-
43.	Winchester 760	50,0	Hornady JSP	100	3.131	954,3	1,9	301,1	-
44.	Winchester 760	44,0	Sierra JHPBT	120	2.674	815,0	4,3	263,4	-
45.	Winchester 760	46,0	Sierra JHPBT	120	2.814	857,7	3,8	291,7	-
46.	Winchester 760	48,0	Sierra JHPBT	120	2.917	889,1	3,5	313,6	-
47.	Winchester 760	42,0	Sierra JSPBT	140	2.513	765,9	3,2	271,4	-
48.	Winchester 760	44,0	Sierra JSPBT	140	2.653	808,6	4,1	302,5	-
49.	Winchester 760	46,0	Sierra JSPBT	140	2.761	841,7	4,9	327,9	-
50.	Winchester 760	40,0	Sierra JSMP	160	2.309	703,7	1,9	261,9	-
51.	Winchester 760	42,0	Sierra JSMP	160	2.449	746,4	1,9	294,0	-
52.	Winchester 760	44,0	Sierra JSMP	160	2.574	784,7	0,8	325,7	-
53.	Vihtavuori N160	53,0	Hornady JSP	100	3.102	945,6	9,2	295,6	Compressa
54.	Vihtavuori N160	49,5	Sierra JHPBT	120	2.861	872,1	6,4	301,8	-
55.	Vihtavuori N160	51,0	Sierra JHPBT	120	2.979	907,9	3,5	327,0	-
56.	Vihtavuori N160	47,0	Sierra JSPBT	140	2.653	808,7	2,8	302,7	-
57.	Vihtavuori N160	48,0	Sierra JSPBT	140	2.736	833,8	7,1	321,8	-
58.	Vihtavuori N160	43,0	Sierra JSMP	160	2.306	703,0	10,1	261,4	-
59.	Vihtavuori N160	45,0	Sierra JSMP	160	2.458	749,2	1,4	296,4	-
60.	Vihtavuori N160	46,5	Sierra JSMP	160	2.544	775,3	4,3	318,0	-

Забележки: Измерените скорости са на около 2 метра. За пробите бе използвана карабина Sabatti Rover 870 Custom с цев 26 инча, равна на 660 мм. В графа „Забележка“ са посочени енергията и скоростта, обявени от RWS (за фабричните муниции), както и от Vihtavuori и Vectan (за ръчно снаряжените муниции). Препоръчваме, както винаги, да се прочете внимателно текста, преди да се ползват комбинациите, посочени в таблицата, като при всички случаи да не се снаряжават директно максималните, дори и да не са посочени, че са такива, и независимо от това, че при тях не се отчете превишено или опасно за оръжието налягане. Освен това не трябва да се счита, че данните ще са същите с други оръжия, различни от използваното в теста. Могат да не бъдат еднакви дори и при използване на същия модел, тъй като не винаги оръжия от един и същи модел имат еднакво „поведение“. Ето защо препоръчвам да се започне с дози по-ниски от максималните, а при единични комбинации да се тръгне от дози барут по-ниски с 10%.